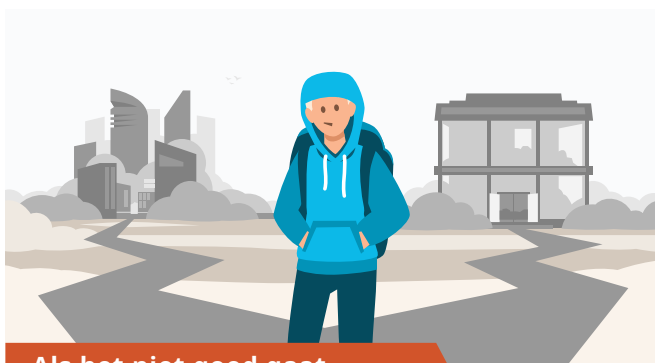

7. Leervaardigheden, motivatie en toekomstperspectief

Als het niet goed gaat

Leerlingen tonen **weinig motivatie** om te leren en twifelen over het nut van school. Dit is zichtbaar in een negatieve leerhouding en weinig tot **geen verbondenheid** met school (bijvoorbeeld slechte concentratie, geen interesse in de lesstof).

Leerlingen hebben **negatieve verwachtingen** over hun kansen en toekomstmogelijkheden en ervaren een **kloof** tussen hun persoonlijke leerbehoeften en het onderwijsaanbod op school. Er zijn problemen met studievoortgang doordat leerlingen over **onvoldoende leervaardigheden** beschikken of omdat het schoolniveau te hoog of te laag is voor de capaciteiten van leerlingen.

Als het wel goed gaat

Leerlingen tonen **(intrinsieke) motivatie** om te leren en zien het nut van school in. Er wordt op school een duidelijke **link** tussen schoolvakken en toekomstmogelijkheden gelegd. Leerlingen krijgen de ruimte en worden aangemoedigd om na te denken over **loopbaanmogelijkheden**.

Leerlingen voelen zich verbonden met school, wat zichtbaar is in een **positieve leerhouding** (bijvoorbeeld goede concentratie, actief betrokken in de les). Leerlingen hebben het gevoel dat de inhoud en de manier van lesgeven aansluit op hun **persoonlijke leerbehoefte**. Het onderwijsniveau sluit aan op de **capaciteit- en van leerlingen**. Leerlingen weten hoe ze moeten leren en school biedt hulp met **leer- en planvaardigheden**.

Tip: kies niet alleen voor losse acties en interventies. Zet in op alle lagen in en om de school en met verschillende acties en interventies die op elkaar aansluiten. Denk na over verbinding en een blijvende inzet voor de toekomst. Zie ook het [stappenplan](#) 'Werken aan welbevinden'.

Aanbevelingen

7.1 Versterk de **studievaardigheden** van jongeren (plannen en organiseren, timemanagement, leren leren), stimuleer **eigenaarschap en zelfregulerend leren**.

Inspiratie uit de praktijk

"We werken sterk aan eigenaarschap bij leerlingen. Maar dat werkt niet als je ze blijft 'voorbeelden'; je moet ze wat te kiezen geven. Daarom hebben we keuzelessen bedacht, waarin leerlingen per week 5-10 flexuren kunnen kiezen. Als je bijvoorbeeld een vak lastig vindt, dan kun je op flexuren intekenen waarin je wat extra hulp krijgt of vragen kan stellen. Dat kan ook bij een andere docent die het net wat anders uitlegt of met wie je een betere klik hebt."

Interventies

Je brein de baas

Een van de drie behandelde thema's van de interventie focust op het verbeteren van studievaardigheden. Leerlingen leren hierin over plannen, concentreren en omgaan met fouten en prestatiedruk.

Naar interventie.

Futsal Chabbab

Sport en huiswerkbegeleiding worden gecombineerd om potentiële schooluitvallers te ondersteunen. De huiswerkbegeleiding richt zich op studievaardigheden zoals leren leren, regelmaat en structuur aanbrengen in huiswerk maken en leren plannen.

Naar interventie.

Leer- en studievaardigheden

Door het aanleren van leer- en studievaardigheden wordt het eigenaarschap over het leerproces vergroot.

Naar interventie.

Zelfregulerend leren

Ontwikkelen van kennis over het eigen leerproces vergroot de grip op het eigen leren. Door herhalend aanbieden van leerstrategieën leren leerlingen hoe ze problemen aan moeten pakken en sturing moeten geven aan hun leerproces.

Naar interventie.

7.2 Bied passende hulp / **maatwerk** op het moment dat jongeren uitdagingen ervaren in het reguliere programma, waarbij zoveel mogelijk wordt afgestemd op individuele leerbehoeften en mogelijkheden. Analyseer welke redenen ten grondslag liggen aan verminderd academisch functioneren en bied **passende ondersteuning**.

Inspiratie uit de praktijk

“De ‘back-up’ voorziening is bedoeld voor leerlingen die door bijvoorbeeld een overdaad aan prikkels of langdurige stress in de schoolcontext/thuiscontext niet tot leren komen. Er wordt een prikkelarme, gestructureerde omgeving geboden waar leerlingen middels zelfstudie hun lessen hybride of zelfstandig kunnen volgen. Het rooster wordt op het individu afgestemd. Sommige leerlingen volgen een deel van de lessen op de voorziening, sommige leerlingen volgen al hun lessen daar. Sommige leerlingen hebben wel pauze binnen de schoolmuren om zo sociale contacten te behouden. Er wordt maatwerk geleverd voor iedere leerling.”

Interventies

Futsal Chabbab

Om schooluitval onder kwetsbare leerlingen te verminderen, wordt sport ingezet om deze leerlingen te bereiken en te motiveren voor school. Een trainer bouwt een vertrouwensband op en biedt extra ondersteuning.

Naar interventie.

7.3 Vergroot het **aanbod voor kinderen met een hoog IQ of hoogbegaafdheid** die dreigen uit te vallen uit het reguliere programma, waarbij wordt gedifferentieerd in uiteenlopende hulpvragen.

Inspiratie uit de praktijk

“Een klein onderdeel van de school is het Junior-college; een groep 9 tussenform voor kinderen die nog niet toe zijn aan de middelbare school. Vaak gaat het om hoogbegaafde leerlingen die nog wat meer dingen moeten leren voordat ze naar middelbaar onderwijs gaan. Die hebben ook een lokaal in de school.”

Interventies

Deze aanbeveling heeft geen bijbehorende interventies.

7.4 Besteed in het curriculum **aandacht aan actuele vraagstukken** waar jongeren mee worstelen (bijv. schulden) en vaardigheden die zij in het dagelijks leven moeten aanspreken (bijv. ondernemerschap). Maak de **koppeling tussen schoolvakken en toekomstmogelijkheden** meer expliciet.

Inspiratie uit de praktijk

“Er is een groep opgericht waarin leerlingen kunnen inbrengen wat zij belangrijk vinden en leuk vinden om te doen. Dit kan gaan om leuke activiteiten of bepaalde thema’s. Leerlingen wilden bijvoorbeeld meer aandacht voor genderdiversiteit, daar was echt behoefte aan. Deze groep leerlingen maakt zich daar dan hard voor. Ook organiseren zij bijvoorbeeld het schoolfeest.”

Interventies

Deze aanbeveling heeft geen bijbehorende interventies.

Wegwijzer Mentaal Kapitaal

Deze pdf komt van de online Wegwijzer Mentaal Kapitaal (www.wegwijzermentaalkapitaal.nl). De Wegwijzer geeft aanbevelingen voor de aanpak van schoolstress, prestatiedruk en schoolverzuim, op basis van 8 domeinen.

Wetenschappelijke onderbouwing

Deze wegwijzer is tot stand gekomen door een langlopende studie naar stress, prestatiedruk en schoolverzuim bij jongeren in het voortgezet onderwijs. Alle aanbevelingen zijn voortgekomen uit literatuurstudies, resultaten van interviews en focusgroepen. Meer informatie over dit onderzoek is [hier](#) te vinden.

Geselecteerde interventies

Deze wegwijzer wordt up-to-date gehouden met betrekking tot de ontwikkeling en onderzoek naar nieuwe interventies. De huidige interventies zijn geselecteerd uit de Databank Effectieve Jeugdinterventies van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) en de [Gezonde School](#) databank. We hebben gekozen voor interventies met erkenningsniveau “goed onderbouwd/beschreven” en “effectief”.

De beschrijving van de interventies is toegespitst op het gebruiksgemak van deze wegwijzer. Dit betekent dat de beschrijving van werkzame elementen vaak incompleet is en per aanbeveling kan variëren. Dit is afhankelijk van het werkzame element in de interventie en de aansluiting bij de aanbeveling.